

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. junija 1898.

Politiški oddelek.**Po praških slavnostih.**

V zlati Pragi so se vršile te dni slavnosti zgodovinskega pomena, slavnosti, na katere je vsa Evropa gledala z zanimanjem, katere so nasprotnike slovanskih narodov do besnosti raztogotile, v slovanskem svetu, na vzhodu in na zapadu, pa našle tako oduševljen odmev, da je sovražnike slovanake misli prešinil strah in trepet.

Pol stoletja je minilo, kar se je v oni isti zlati slovanski Pragi, kjer so se zdaj sešli najodličnejši možje vseh slovanskih narodov, da časte spomin Frana Palackega, vršil prvi slovanski shod, ki je po vseh slovanskih deželah obudil idejo slovanske vzajemnosti. Windischgraetzovi dragonci so ta prvi slovanski shod razgnali, sedaj pa, na dan petdeset let po razstanku, so se zopet zbrali sinovi majke Slavije, da časte spomin predsednika prvega slovanskega shoda in da se dogovore o vodilnih idejah, po katerih hočejo uravnati svoje nadaljne postopanje, in o sredstvih, s katerim hočejo slovanskim narodom zagotoviti narodni napredek, narodno in gospodarsko srečo.

Lepe in pomenljive besede so se čule na tem shodu. Pred vsem je z navdušenjem in z najboljšimi upi na bodočnost navdalo vse udeležnike dejstvo, da so se v prijaznosti in v ljubezni sešli sinovi vseh slovanskih narodov, da so pustili doma vsa nesoglasja in so podredili posamična nasprotja veliki ideji slovanske solidarnosti. Drugo, kar je naredilo na vse nazočnike najglobokejši utis, je bilo ponosno povdarjanje solidarnosti vseh, v avstrijsko-ogerski monarhiji bivajočih slovanskih narodov s habsburško dinastijo, povdarjanje, da mora biti Avstrija ohranjena in zlasti da se mora ohraniti dinastija, jedina vez mej raznimi deželami in narodi, in prav iz duše je želeti, da bi se vladajoča dinastija z ljubeznijo in z zaupanjem oklenila slovanskih narodov in že vendar naredila konec nečuvenim krivicam, ki se gode vedno zvestim, vedno

požrtvovalnim narodom slovanskim. Naj prejasna dinastija nikdar ne pozabi, da so Slovani ustanovili to državo, da so Slovani zanjo in za dinastijo na nebrojnih bojiščih prelivali svojo kri in da mora ta država propasti, če žrtvuje slovanske narode Nemcem in Lahom.

Tretje, kar se je čulo in kar bode nekdam pred sodnim stolom zgodovine močno padlo v tehtnico, je bila slovesna proklamacija, da se slovanski narode bore samo za svoje pravice, za ravnopravnost in enakovrednost vseh, da nečejo nikomur storiti krivice. Da, to je največja vzpodbuda za vse slovanske narode, da so vsa njihova prizadevanja zasnovana na etični podlagi, da izražajo vseskoz moralno idejo, dočim so prizadevanja naših narodnih nasprotnikov krivična in nemoralna. Ker zahtevamo Slovani. nam gre po božjih in človeških postavah, izvira iz tistega naravnega prava, ki priznava vsakomur pravico do življenja, dočim so zahteve naših nasprotnikov zasnovane na principu, da gre moč pred pravico, na principu bestijalnosti.

Vzvišene so ideje, ki vodijo slovanske narode v njihovem velikem boji, kateri že davno ni več samo boj za malenkostna vprašanja, ampak boj mej Slovanstvom in Germanstvom, ali ni dovolj, da so Slovani te ideje zapisali na svojo zastavo, ni dovolj, da samo prisezajo na ideje pravice in resnice, na svete ideale svobode in bratoljublja, treba je tudi, da se jih vedno in povsod čvrsto drže, zlasti pa da zvesto služijo ideji slovanske vzajemnosti, mejsebojne zvestobe, katero so si prisegli pred podobo nesmrtnega Palackega.

V zlati slovanski Pragi so si novi slovanskih narodov si prisegli to zvestobo in prvi bodo imeli Čehi priliko, da dokažejo, je-li se je hočejo verno in nepremično držati. A tisti, katerim jo bodo imeli najprej dokazati, tisti, ki verujejo in trdno upajo, da jo dokažejo, tisti smo Slovenci.

Vlada vabi voditelje češkega naroda na spravna posvetovanja z voditelji nemškega naroda. Po vladnih intencijah naj se narodnostno vprašanje ne reši hkrati za celo državo, ampak samo za Češko, in naravno je, da so

s tem zadovoljni tudi Nemci, saj bi sicer dobili tudi tisti nekaj pravice, ki je sedaj nimajo nič, namreč Slovenci.

Nam Slovincem je popolnoma jasno: Ako pride mej Nemci in mej Čehi do sprave, ne da bi se uredile razmere na Slovenskem, potem smo mi Slovenci izgubljeni, potem nam ni pomoči in izgubljeni smo tekom tridesetih let, zakaj če se vrže vsa nemška moč na nas, mi pa nimamo nobenih zaveznikov, potem ni upanja, da se obravimo.

Ideja slovenske solidarnosti, bratoljubja in pravičnosti zahteva od Čehov, da pri prestoječih pogajanjih z Nemci vpoštevajo obupni položaj slovenskega naroda, da z dejanji dokažejo, da so jim besede pri velikih in sijajnih slavnostih v Pragi prišle iz srca. V to pomoz Bog!

Politični pregled.

Državni zbor. — Poroča se, da hoče vlada preloženo zasedanje drž. zbora zaključiti, čim se končajo pogajanja kvotnih deputacij Uzroka ima za to dva. Prvi je, da z zaključenjem zasedanja postanejo vsi podani predlogi neveljavni. Drž. zbor bi na jesen našel čisto mizo in bi mogel koj začeti razpravo o nagodbi. Po pravilniku imajo vladne predloge prednost pred vsemi drugimi. Ako bi bil grof Thun pred minolim zasedanjem prebral pravilnik drž. zbora, bi ne bila zbornica potratila dragega časa z brezplodnimi debatami, ampak bi bila rešila budgetni provizorij in vse druge predloge, tako da bi jih ne bilo treba uveljaviti po § 14. Drugi nagid, da se zaključi zasedanje, je ta, da hoče vlada odstraniti sedanje predsedstvo, ker želi, da bi v slučaju sprave mej Čehi in Nemci prišel v predsedstvo kak član manjšine.

§ 14. — Tekom prihodnjih dni bode čitanje sicer malo zabavne „Wiener Zeitung“ prav zanimivo. Vlada se namreč pripravlja, da uveljavi s pomočjo cesarskih naredb na podlagi § 14. osnovnih zakonov budgetni provizorij in več drugih zakonskih načrtov. Vlada bi rada najela tudi investicijsko posojilo, a tega ne more, ker trajnega obremenjenja države se ne more lotiti na svojo roko. Zdaj išče primerno formulo, kako najeti posojilo, ne da bi kršila ustavo. Tudi glede uveljavljanja novega davka na sladkor in oslajene izdelke se čujejo različna mnenja, vsled česar je umevno, da vlada veliko zanimanje, kateri zakoni se uveljavijo s § 14. in kateri ne.

Bližnja prihodnost — je zagrtna z gosto meglo. Čujejo se pač najrazličnejše kombinacije, a v koliko so te kombinacije opravičene, tega ni možno uganiti. Vse je pač odvisno od uspeha ali neuspeha dogovorov, ktere misli vlada prouzročiti mej nemškimi in češkimi poslanci. Ti dogovori naj nadomeste jezikovni odsek, do čegar izvolitve še prišlo ni. Ako se Nemci in Čehi zjedinijo, potem hoče vlada preklicati tudi Gautscheve jezikovne naredbe in jih nadomestiti z drugimi, sestavljenimi v smislu sklenjenih dogovorov ali z jezikovnim zakonom. Kaj pa se zgodi, ako bi se Nemci spravnih konferenc ne udeležili ali če bi konference ostale brez uspeha, v tem so mnenja jako različna. Jedni trde, da bi se vlada potem popolnoma naslonila na desnico in oktroirala drugo ustavo, oziroma drug volilni red za državni zbor, v krogih, katerim ni dosti za nacionalno idejo, pač pa jim je pri srci blagor katoliške cerkve, se pa zatrjuje, da odstopi Thunovo ministerstvo čim se izjalove pogajanja z Nemci in da pride na krmilo tisti krščansko-socijalni princ Liechtenstein, kateri se je pri zadnji jezikovni razpravi brez ovinkov izrekel za nemški državni jezik. V nekaterih političnih krogih se govori,

da bi slovenski katoliško-narodni poslanci bili zadovoljni s princem Liechtensteinom. Tudi mi bi bili z njim zadovoljni, ako bi imeli garancij, da uveljavi ravnopravnost, a neverjetno se nam zdi, da bi kateri slovenski poslanec iz cerkvenopolitičnih nagibov hotel slovenski narod potisniti pod nož nemškemu drž jeziku princa Liechtensteina.

Revolte v Galiciji. — Zadnji teden so se v raznih okrajih zapadne Gališke primerile velike in krvave revolte, katerim je vlada samo s pomočjo vojaštva naredila konec. Ljudstvo je zlasti Žide napadalo, a revolte niso imele izključno židovskega značaja, ampak sploh protikapitalističen značaj. Izgredniki so požigali in plenili brezobzirno in premožnejši sloji so se s strahom opominjali revolucijskih let, ko so kmetje in delavci plenili gradove in pobijali šlahčiče. Za hip je vlada pač naredila red, toda če hoče mir in red zagotoviti, naj pred vsem zagotovi gališkemu kmetu človeško existenco, naj ga reši iz krempljev židovskih pijavk in brezvestnih šlahčičev in to čim prej, da ne bo prepozno.

Hrvatska. — Pred zagrebškim sodiščem se vršila zanimiva kazenska obravnava. Dr. Frank, vodja takozvanih čistih Starčevićijancev, je tožil bivšega poslanca Folnegovića, kateri je v Starčevićijanski stranki nekaj igral veliko ulogo. Tožil ga je radi brošure, v kateri mu je Folnegović očital razne nemoralnosti. Kakor je take reči obžalovati v obče, zlasti vse osebnosti v političnem boju je vender dobro, da je prišlo do te razprave, da se vsaj enkrat pokaže, je-li vse to osnovano, kar se piše proti dr. Franku, ali ne. O dr. Franku se je čulo toli slabega, da je pač že treba, da se na kompetentnem mestu dožene in izkaže neskajljena resnica.

Ogerska. — V ogerski poslanski zbornici je pri razpravi o preosnovi konsumnih davkov posl. Polonyi trdil, da nekateri mestni zastopi ne polagajo vestnih in resničnih računov o pobranem konsumnem davku. Ministerski predsednik Banffy je na to Polonyiju očital perfidnost, Polonyi pa je dejal, da ima Ogerska dvomljivo čast, imeti ministerskega predsednika, čigar nesramnost presega samo njegova neumnost. Ker Banffy svojega očitavanja ni preklical, da je Polonyi pozval na dvoboj. Ta pa se ni vršil, ker so sekundantje izjavili, da Banffy očitajoč Polonyiju perfidnost, ni Polonyija osebno razžalil.

Italija. — Ministerski predsednik Rudini je poslanski zbornici predložil v sklepanje celo vrsto predlog, nanašajočih se na socialno in gospodarsko polje. Predlogi pred vsem omenjujejo časninstvo in društveno življenje. Z obsežnimi predlogi, s katerimi si hoče vlada pridobiti polno prostost v postopanju napram vsem, vladi neprijetnim elementom, je Rudini naletel v zbornici na odločen odpor. Ničmanj nego 28 različnih preminjevalnih predlogov se je podalo in predlagalo se je celo, naj se vladni program kratko malo zavrže. Rudini je uvidel, da njegovo vladanje ne more imeti prihodnosti, in je podal ostavko.

Črnagora — Mnogo se bavi politički svet s črnogorskim knezom, ki je povodom bivanja na Angleškem se nekako izrazil proti spojitvi Bosne in Hercegovine z Avstro-Ogersko in je reklamiral ti pokrajini kot k Črni gori spadajoči. — V zvezi s potovanjem kneza Nikolaja na Angleško razširja se tudi vest, da se črnogorski princ Danilo v kratkem poroči z neko angleško kneginjo. — Črni gori sosednji turški Albanci so jeli napadati Črnogorce, ki so se sicer junaško v bran postavili, a mnogoštevilnim napadalcem ne morejo biti kos. Bili so že prav krvavi boji. Turški Sultan, pozvan, naj skrbi za mir je baje sedaj poslal na črnogorsko mejo Edhem pašo z naročilom, naj kaznuje prouzročitelje nemirov ter v sporazumljenji s črnogorskim generalom Martinovičem poravnava prouzročeno škodo. Sultan je o tem obvestil kneza Nikolaja v zelo laskavem pismu.

Francija. — Ravno so se završile volitve v nemški državni zbor. Vseh poslancev šteje ta zastop 397 in od teh